1913 - Staking voor het algemeen stemrecht - Grève pour le suffrage universel
© Amsab - Institut d'histoire sociale

10 april 1919

Eén man, één stem: na het leed van de oorlog kon het niet meer anders

Bij de bevrijding van Brussel op 22 november 1918 nam de Koning de politieke wereld in snelheid door in zijn troonrede de onmiddellijke invoering van het enkelvoudig stemrecht aan te kondigen: één man, één stem. En dit zonder een wijziging van de Grondwet af te wachten.

De aankondiging in de troonrede moest natuurlijk tot een wetswijziging leiden. Op 27 december 1918 werd een wetsontwerp ingediend, maar daarna volgde een politieke patstelling. Grondwettelijke scrupules werden opzij geschoven: niemand kon het idee verdragen om in een meervoudig stemrecht frontsoldaten met slechts één stem te zien en oorlogswoekeraars daarentegen met drie stemmen. De katholieke partij, nog steeds met een vooroorlogse absolute meerderheid, vreesde deze meerderheid echter te verliezen en eiste in ruil ook stemrecht voor vrouwen. Er was nog steeds geen akkoord tijdens de behandeling in de plenaire Kamer. Met de eindstemming in zicht stond de regering van nationale unie op het punt uiteen te vallen.

Op 10 april 1919 bereikten de Kamerfracties eindelijk een akkoord. Het enkelvoudig stemrecht kon er komen, met als symbolische toegift ook stemrecht voor oorlogsweduwen, moeders van gesneuvelde (ongehuwde) soldaten en door de bezetter veroordeelde vrouwen. Volgens het akkoord zou de weg ook worden vrijgemaakt voor het vrouwenstemrecht bij gemeenteraadsverkiezingen. Voor volledige gelijkheid tussen vrouwen en mannen was het nog wachten tot de parlementsverkiezingen van 1949. Katholiek Kamerlid (en latere eerste minister) Henri Carton de Wiart kreeg de eer het politieke akkoord in de Kamer aan te kondigen. Even later volgde een eenparige stemming van de compromistekst.